

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 24.7.2012
COM(2012) 405 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Raportul anual pe 2011 privind Instrumentul de stabilitate

{SWD(2012) 225 final}

CUPRINS

1.	Introducere	3
2.	Structura Instrumentului de stabilitate (IdS)	3
3.	Punerea în aplicare a Instrumentului de stabilitate	5
4.	Prezentare generală a Instrumentului de stabilitate pentru perioada 2007-2011	5
5.	Situația Instrumentului de stabilitate în 2011	6
6.	Răspuns la situații de criză sau de criză emergentă (articolul 3 din Regulamentul privind IdS)	8
6.1.	Care a fost răspunsul IdS la situațiile de criză în 2011?	8
6.2.	Cine participă la acțiunile de răspuns la situații de criză din cadrul IdS?	9
7.	Asistență în contextul unor condiții de cooperare stabile (articolul 4 din regulamentul privind IdS)	10
7.1.	Amenințări la adresa securității și a siguranței [articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul privind IdS]	11
7.2.	Reducerea riscurilor privind substanțele chimice, biologice, radiologice și nucleare (CBRN) [articolul 4 alineatul (2) din Regulamentul privind IdS]	12
7.3.	Consolidarea capacităților pre- și postcriză [articolul 4 alineatul (3) din Regulamentul privind IdS]	14
8.	Concluzie	17

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Raportul anual pe 2011 privind Instrumentul de stabilitate

1. INTRODUCERE

Acest al cincilea raport anual este prezentat Parlamentului European, Consiliului, Comitetului Economic și Social European și Comitetului Regiunilor, în conformitate cu obligația de raportare prevăzută la articolul 23 din Regulamentul (CE) nr. 1717/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 noiembrie 2006 de instituire a unui instrument de stabilitate¹.

Instrumentul de stabilitate (IdS) reprezintă un instrument important sub autoritatea Înaltului Reprezentant/vicepreședintelui, care îi permite să direcționeze resursele în sprijinul unei abordări cuprinzătoare la nivelul UE, care vizează prevenirea, atenuarea și îndepărtarea consecințelor situațiilor de criză și a amenințărilor la adresa securității în lume. Raportul oferă o prezentare generală a modului în care a fost mobilizat Instrumentul de stabilitate în 2011.

Prezentul raport este completat cu două documente de lucru ale serviciilor Comisiei care oferă o actualizare cuprinzătoare și aprofundată privind punerea în aplicare: (i) a măsurilor urgente în cadrul IdS lansate și/sau în desfășurare în 2011, ca răspuns la situații de criză și (ii) a programelor pe termen mai lung din cadrul IdS.

Acțiunile din cadrul IdS descrise în prezentul raport sunt întreprinse de o gamă largă de organisme de punere în aplicare, inclusiv de agenții ale Organizației Națiunilor Unite, de alte organisme internaționale și regionale, de organisme ale statelor membre, de ONG-uri și de alte organizații ale societății civile.

2. STRUCTURA INSTRUMENTULUI DE STABILITATE (IDS)

Instrumentul de stabilitate este unul dintre principalele instrumente de asistență externă care permite Uniunii Europene să își asume rolul de lider pentru a contribui la prevenirea situațiilor de criză, la oferirea unui răspuns la crizele existente sau emergente din întreaga lume.

Astfel cum sunt sintetizate mai jos, articolele 3 și 4 din Regulamentul privind IdS stabilesc tipurile de activități pentru care poate fi mobilizat acest instrument.

Articolul 3 prevede acordarea de „asistență ca răspuns la situațiile de criză sau de criză emergentă”. Aceasta poate include răspunsul la situații politice și conflictuale grave, la calamități naturale majore și, uneori, la o combinație complexă a celor două scenarii. Atunci când apare ocazia de a se preveni, atenua sau soluționa crize, asistența în cadrul IdS, care este

¹ JO L 327/1, 24.11.2006.

limitată la situațiile în care principalele instrumente de asistență externă² nu pot fi mobilizate în timp util sau într-un mod suficient de adecvat, este furnizată sub formă de *măsuri excepționale de asistență*³. Aceste măsuri de răspuns sunt urmate, în unele cazuri, de *programe de răspuns intermediare*⁴.

Măsurile din cadrul Instrumentului de stabilitate completează adeseori asistența umanitară din partea UE, instrumentul oferind, în același timp, contribuții importante la abordarea „Crearea unei legături între ajutorul de urgență, reabilitare și dezvoltare⁵.” În plus, acțiunile din cadrul Instrumentului de stabilitate pot completa operațiunile și acțiunile UE aferente politicii de securitate și apărare comune⁶ și alte acțiuni și pot avea contribuții esențiale suplimentare la abordarea globală a UE privind răspunsul la situațiile de criză.

Răspunsurile din cadrul IdS completează principalele instrumente care, din cauza domeniului lor de aplicare, a planificării lor strategice și a ciclurilor de programare a acestora, adeseori nu sunt adecvate pentru a răspunde la situații de criză sau de criză emergentă. Într-adevăr, un atu important al instrumentelor de acțiune externă ale UE este faptul că includ o gamă largă de instrumente, care îi permit Uniunii să ofere răspunsuri specifice, adecvate diferitelor situații.

Diverse măsuri de mai mică amploare de răspuns la situații de criză din cadrul IdS sunt finanțate în temeiul unei facilități instituite printr-o decizie de finanțare care permite UE să ofere sprijin rapid și flexibil din cadrul IdS pentru o serie de tipuri de acțiuni, fiecare în valoare de cel mult 2 milioane EUR. Este vorba de Facilitatea pentru consiliere politică, asistență tehnică, mediere, reconciliere și alte domenii de asistență în beneficiul țărilor terțe afectate de situații de criză (PAMF), din cadrul IdS.

Articolul 4 din Regulamentul privind IdS prevede o componentă programabilă a Instrumentului de stabilitate, care include programe IdS pe termen mai lung în trei domenii esențiale:

- amenințări la adresa securității și a siguranței în context transregional [articolul 4 alineatul (1)];
- reducerea riscurilor privind substanțele chimice, biologice, radiologice și nucleare (CBRN) [articolul 4 alineatul (2)] și
- construirea capacității pre- și postcriză [articolul 4 alineatul (3)]⁷.

² Instrumentul de asistență pentru preaderare (IPA); Instrumentul european de vecinătate și parteneriat (IEVP); Instrumentul de cooperare pentru dezvoltare (ICD); Fondul european de dezvoltare (FED); Instrumentul european pentru democrație și drepturile Omului (IEDDO) etc.

³ Cu o durată maximă de 18 luni și care presupun proceduri accelerate pentru adoptarea și punerea în aplicare a programelor de mai puțin de 20 de milioane EUR, astfel cum este prevăzut în Regulamentul (CE, Euratom) nr. 1605/2002 al Consiliului din 25 iunie 2002 privind regulamentul financiar aplicabil bugetului general al Comunităților Europene, astfel cum a fost modificat, denumit „Regulamentul financiar”, și în Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2342/2002 al Comisiei din 23 decembrie 2002 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului financiar, denumit „Normele de aplicare”.

⁴ Programe care au la bază „măsuri excepționale de asistență”, de instituire a condițiilor pentru punerea în aplicare a politicilor de cooperare ale UE. Acestea pot fi de durată mai lungă, dar necesită, de asemenea, mai mult timp pentru a fi adoptate, ca urmare a proceselor decizionale mai lungi, inclusiv a comitologiei.

⁵ LRRD.

⁶ Politica de securitate și apărare comună (a UE).

⁷ Cunoscut și sub denumirea „Parteneriatul de consolidare a păcii” (PCP) din cadrul IdS.

3. PUNEREA ÎN APLICARE A INSTRUMENTULUI DE STABILITATE

Intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona a însemnat crearea, în 2011, a Serviciului Instrumentele de Politică Externă (FPI), un serviciu nou al Comisiei care cooperează cu Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE), de asemenea nou-înființat, acesta din urmă fiind un organism autonom din punct de vedere funcțional al Uniunii⁸. Ambele servicii se subordonează Înalțului Reprezentant/dnei vicepreședinte Ashton, iar FPI se află în responsabilitatea acesteia, în calitate de vicepreședinte al Comisiei Europene.

Articolul 9 din decizia de înființare a SEAE prevede că gestionarea activităților de cooperare externă ale Uniunii rămân în responsabilitatea Comisiei, Înalțul Reprezentant asigurând coordonarea politică globală a instrumentelor de asistență externă, inclusiv a Instrumentului de stabilitate. Astfel, SEAE asigură orientare politică pentru acțiunile întreprinse în temeiul articolului 3 din Instrumentul de stabilitate și colaborează la elaborarea măsurilor cu FPI, care este responsabil de punerea în aplicare a acțiunilor convenite. SEAE asigură, de asemenea, cadrul programării strategice pentru acțiunile întreprinse în temeiul articolului 4 prin intermediul documentelor de strategie și al programelor indicative multianuale. Planurile de acțiune anuale (PAA) corespunzătoare sunt definite și executate de DG DEVCO⁹ [pentru acțiunile întreprinse în temeiul articolului 4 alineatele (1) și (2)] și de FPI [pentru acțiunile întreprinse în temeiul articolului 4 alineatul (3)]. Lucrând în tandem în contextul articolului 4 alineatele (1) și (2), SEAE și DG DEVCO convin măsuri pentru a soluționa o serie de amenințări în materie de securitate și alte provocări globale, acestea completând alte măsuri puse în aplicare în cadrul instrumentelor geografice ale UE.

4. PREZENTARE GENERALĂ A INSTRUMENTULUI DE STABILITATE PENTRU PERIOADA 2007-2011

După cinci ani de existență, Instrumentul de stabilitate s-a impus ca un instrument al UE capabil să răspundă conflictelor și crizelor mondiale, soluționând amenințări la adresa securității la nivel național și regional, și consolidând capacitățile de răspuns la situațiile de criză și de prevenire a conflictelor.

În perioada 2007 - 2011, componenta IdS de răspuns pe termen scurt la situații de criză a pus la dispoziție **670 de milioane EUR pentru aproximativ 203 acțiuni pentru a se răspunde situațiilor de criză din întreaga lume**. Acoperirea geografică pentru perioada 2007-2011 este prezentată în figura 1.

⁸ Decizia Consiliului din 26 iulie 2010 privind organizarea și funcționarea Serviciului European de Acțiune Externă (2010/427/UE), JO L 201.

⁹ Direcția Generală Dezvoltare și Cooperare – EuropeAid (Comisia Europeană).

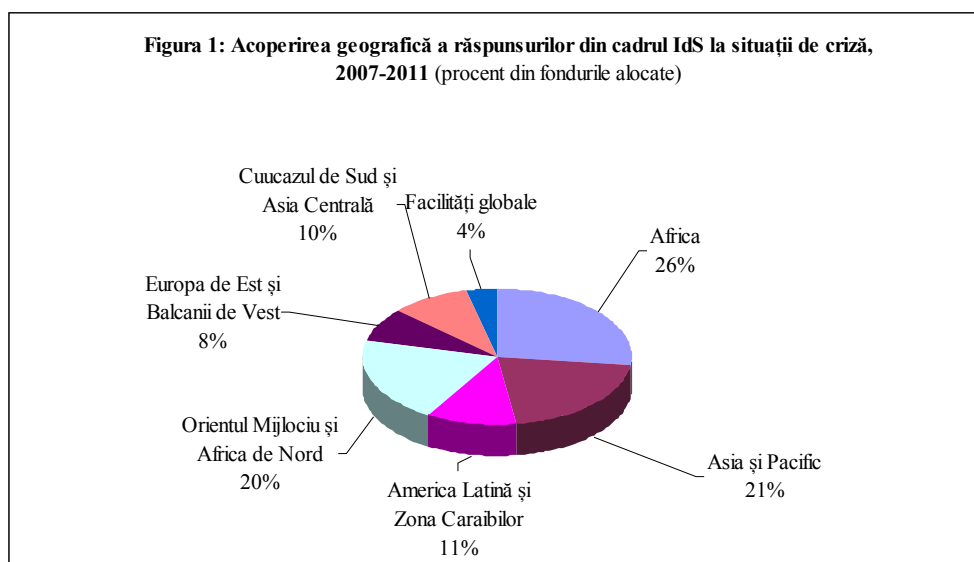
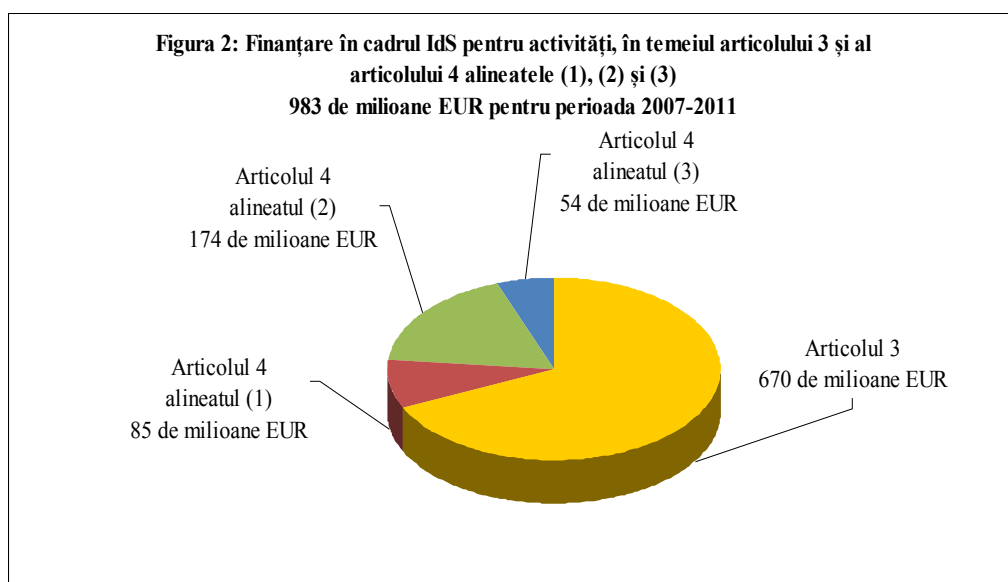

Figura 2 ilustrează modul în care finanțarea a fost repartizată între măsurile de gestionare a situațiilor de criză (articolul 3) și programele pe termen mai lung (articolul 4) în această perioadă.

5. SITUAȚIA INSTRUMENTULUI DE STABILITATE ÎN 2011

Din bugetul de **282 de milioane EUR** disponibil și pe deplin angajat pentru Instrumentul de stabilitate în 2011¹⁰ (o creștere de aproape 15% în anul precedent), defalcarea alocărilor a fost următoarea:

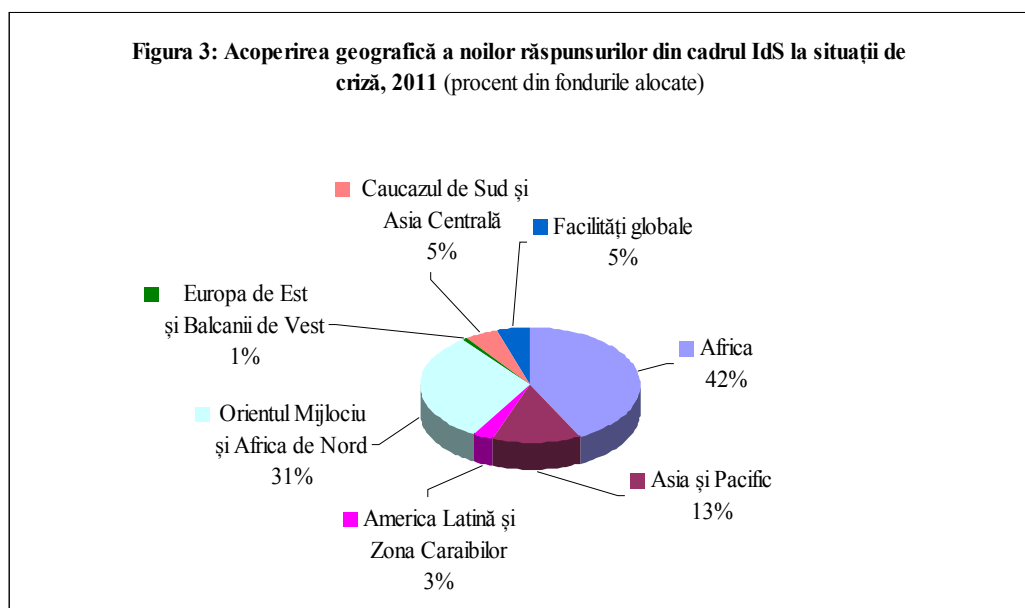
- 188 de milioane EUR pentru situații de criză sau de criză emergentă, reprezentând o creștere de 43% față de anul anterior;

¹⁰

A se vedea „Instrumentul de Stabilitate: situația globală a angajamentelor și plăților în 2011” din documentul de lucru II al serviciilor Comisiei care însoțește acest raport.

- 30 de milioane EUR pentru răspunsuri la amenințările transregionale;
- 49 de milioane EUR pentru atenuarea riscurilor în materie de substanțe CBRN și
- 15 milioane EUR¹¹ pentru consolidarea capacităților pre- și postcriză

Prin note periodice prezentate Comitetului politic și de securitate, Consiliul a fost înștiințat cu privire la planificarea noilor măsuri de răspuns la criză adoptate în temeiul articolului 3 și, de asemenea, a fost informat la zi cu privire la punerea în aplicare a măsurilor în desfășurare. Grupul de lucru privind conflictele, securitatea și dezvoltarea din cadrul Comisiei pentru afaceri externe a Parlamentului European, care a fost creat în contextul controlului democratic al IdS, a convocat cinci reuniuni cu reprezentanți ai Comisiei și ai SEAE.

În ceea ce privește distribuția geografică, figura 3 de mai sus arată că, în 2011, diferitele crize din Africa Subsahariană au necesitat un nivel ridicat de finanțare în cadrul IdS pentru sprijinirea eforturilor importante în materie de stabilizare. În plus, s-a înregistrat o creștere considerabilă a procentajului finanțării globale în cadrul IdS alocat în 2011 regiunii Orientul Mijlociu și Africa de Nord, ca urmare a evenimentelor desfășurate în cadrul „Primăverii arabe”. Angajamentul puternic al UE pentru sprijinirea regiunii sud-mediteraneene, conform Comunicării comune din 8 martie 2011 a Înalțului Reprezentant și a Comisiei cu privire la *Un parteneriat pentru democrație și prosperitate împărtășită cu țările sud-mediteraneene*, este demonstrat, de asemenea, de transferurile planificate de fonduri din bugetul global al IdS către bugetul Instrumentului european de vecinătate și parteneriat (IEVP), în valoare de 60 de milioane EUR pentru 2012 și 70 de milioane EUR pentru 2013.

Deși au existat mai puține acțiuni noi în cadrul IdS lansate într-o serie de alte regiuni în 2011, numeroase acțiuni întreprinse deja în aceste regiuni în 2010 au rămas în desfășurare pe parcursul anului 2011. În ceea ce privește programele IdS pe termen mai lung, în anul 2011 s-a încheiat perioada acoperită de documentul privind strategia 2007-2011 referitoare la

¹¹ Inclusiv o alocare în valoare de 1 milion EUR din partea Parlamentului European pentru un proiect-pilot pentru activitățile de instaurare a păcii desfășurate de ONG-uri”.

Instrumentul de stabilitate și de cele două programe indicative multianuale care acoperă perioada 2007-2008 și, respectiv, 2009-2011.

În următoarele două secțiuni sunt prezentate exemple specifice de proiecte IdS derulate în 2011.

6. RĂSPUNS LA SITUAȚII DE CRIZĂ SAU DE CRIZĂ EMERGENTĂ (ARTICOLUL 3 DIN REGULAMENTUL PRIVIND IDS)

6.1. Care a fost răspunsul IdS la situațiile de criză în 2011?

Detaliile complete cu privire la toate măsurile din cadrul IdS în curs de aplicare în 2011 sunt prezentate în documentul de lucru I al serviciilor Comisiei, care însoțește prezentul raport anual. Următoarele acțiuni, care ilustrează activitățile din 2011, evidențiază domeniul de aplicare amplu și nenumăratele și variatele tipuri de criză la care IdS a trebuit să răspundă în diverse zone din întreaga lume:

- „**Primăvara arabă**” – pe lângă sprijinul direct acordat desfășurării unor alegeri pașnice, accentul a fost pus pe consolidarea participării societății civile la procesele de tranziție (**Tunisia, Egipt și Libia**), în special pe sprijinirea rolului femeilor. Situația turbulentă din Yemen a cauzat anularea acțiunilor în desfășurare care implicau autoritățile guvernamentale însărcinate cu aplicarea legii, în timp ce au fost continuate alte acțiuni care urmăreau ca societatea civilă să se facă mai bine auzită;
- s-a acordat un sprijin substanțial poporului **palestinian**, inclusiv prin acordarea de subvenții esențiale pentru chirii, menite să ajute la prevenirea izbucnirii unui nou conflict în taberele de refugiați palestinieni din **Liban**, contribuind astfel la atenuarea riscului de escaladare a conflictului și a efectelor de contaminare, într-un context deja fragil în Orientul Mijlociu și pe o arie mai largă în regiunea mediteraneeană. A fost lansat un pachet de măsuri de sprijin de urgență pentru stabilizare socioeconomică în **Gaza**, având drept obiectiv să sprijine crearea de locuri de muncă și să îmbunătățească oferta disponibilă privind alimentarea cu apă. A fost adoptată o nouă decizie pentru modernizarea punctului de trecere **Kerem Shalom** în vederea facilitării fluxului de bunuri între Israel și Fâșia Gaza;
- în ceea ce privește reconcilierea și justiția în perioada de tranziție, s-a oferit finanțare Tribunalului Special din **Liban** care investighează împrejurările în care a fost asasinat fostul premier Hariri;
- criza din 2011 cauzată de secetă în **Cornul Africii** a necesitat ample măsuri de salvare. Venind în sprijinul eforturilor UE, și nu numai, în domeniul ajutoarelor umanitare de urgență, Instrumentul de stabilitate a lansat o măsură de redresare pentru a ajuta sectorul agricol să refacă piețele și capacitățile de producție în **Etiopia**. Întrucât seceta a influențat și echilibrul politic și de securitate în **Somalia**, deminarea și măsurile aferente au fost finanțate cu scopul de a se crea condițiile pentru susținerea eforturilor de redresare și reconstrucție în Mogadishu și în alte părți din țară care anterior nu erau accesibile;
- a fost acordat sprijin în continuare pentru abordarea cuprinzătoare de către UE a problemei privind combaterea flagelului reprezentat de piraterie în largul coastelor din Cornul Africii, prin finanțarea programelor UE și ale Biroului Națiunilor Unite

pentru Droguri și Criminalitate (UNODC) de **sprijinire a judecării cazurilor de piraterie**. De asemenea, furnizarea unui astfel de sprijin a consolidat poziția de negociere a UE privind acordurile în materie de transfer cu țările din regiune, care au fost esențiale pentru succesul operațiunii navale Atalanta a misiunii PSAC a UE de combatere a pirateriei;

- **noua țară din Sudanul de Sud** a fost sprijinită în abordarea amenințărilor locale și între țări la adresa stabilității între Sudan și Sudanul de Sud, în principal în apropierea zonei de frontieră comună;
- IdS a fost mobilizat, de asemenea, ca urmare a evoluțiilor politice și a modificărilor la nivelul echilibrelor de putere în domeniul politic și al securității. Exemplele includ programele din **Côte d'Ivoire** de sprijinire a noului guvern Ouattara și a recentelor alegeri, precum și sprijinul pentru reforma sectorului securității în **Republica Democratică Congo**;
- a fost lansat un program în regiunea Deltei Nigerului din **Nigeria** pentru sprijinirea **reintegrării foștilor militanți**, promovând astfel stabilitatea;
- o contribuție semnificativă a fost adusă acțiunilor de susținere a **strategiei** UE cu privire la **Sahel**, inclusiv sprijinului pentru crearea unor activități generatoare de venituri și de locuri de muncă;
- au fost lansate o serie de acțiuni pentru reducerea escaladării tensiunilor dintre grupurile de populație care prezentau riscul de a duce la conflicte între țări. Un astfel de program a prevăzut măsuri de atenuare a tensiunilor dintre kârgâzi și uzbeki în **Valea Fergana** din Asia Centrală, în timp ce un alt program a vizat îmbunătățirea relațiilor dintre **haitieni și comunitățile dominicane gazdă** în Republica Dominicană;
- au fost luate o serie de măsuri pentru a furniza **sprijin electoral** esențial în **Haiti, Kazahstan și Belarus**, în timp ce în **Afganistan** IdS a sprijinit Comisia electorală independentă să dezvolte și să consolideze capacitatea pentru viitoarele alegeri și
- în **Columbia** a fost creat un proiect de sprijinire a instituirii unui proces de promovare a **adevărului, justiției și reconcilierii**, care vizează soluționarea problemei răpirilor și disparițiilor forțate.

6.2. Cine participă la acțiunile de răspuns la situații de criză din cadrul IdS?

Măsurile de răspuns la situațiile de criză din cadrul IdS sunt pregătite în strânsă colaborare cu diverși parteneri: societatea civilă, administrațiile publice, statele membre ale UE, instituțiile UE, țările terțe și alții. Delegațiile UE joacă un rol esențial, furnizând alertă timpurie și elaborând concepte și opțiuni de răspuns. În 2011, pentru punere în aplicare la nivel local, majoritatea măsurilor noi au fost „subdelegate”¹² delegațiilor UE, a căror înțelegere a nevoilor și cerințelor locale este esențială pentru succesul activităților. Acest lucru permite negocierea în timp util a contractelor cu organismele de punere în aplicare și monitorizarea din imediata apropiere a implementării acestor proiecte, care sunt deseori sensibile. Prin urmare, delegațiile

¹² Responsabilitatea juridică și financiară pentru utilizarea fondurilor UE, inclusiv competența de a semna și, după caz, de a aduce modificări contractelor, după caz, este transferată de la sediul central al Comisiei Europene la delegația UE în cauză.

UE sunt responsabile pentru 85% din angajamentele și 82% din plățile efectuate în cadrul IdS în 2011.

Delegațiile UE pentru care programele IdS reprezintă un volum de muncă deosebit de mare au beneficiat în continuare de sprijin din partea unui personal care se ocupă special de aceste programe, finanțat din linia bugetară pentru sprijin administrativ a IdS. Numărul persoanelor de pe teren din cadrul IdS de care dispun delegațiile UE a rămas aproximativ același, de 21, dintre care 7 ofițeri regionali responsabili cu planificarea răspunsului în situații de criză, care sprijină sediul central în identificarea intervențiilor eficiente, și 14 directori de proiecte derulate în cadrul IdS, care lucrează în delegațiile al căror portofoliu IdS este substanțial și/sau complex.

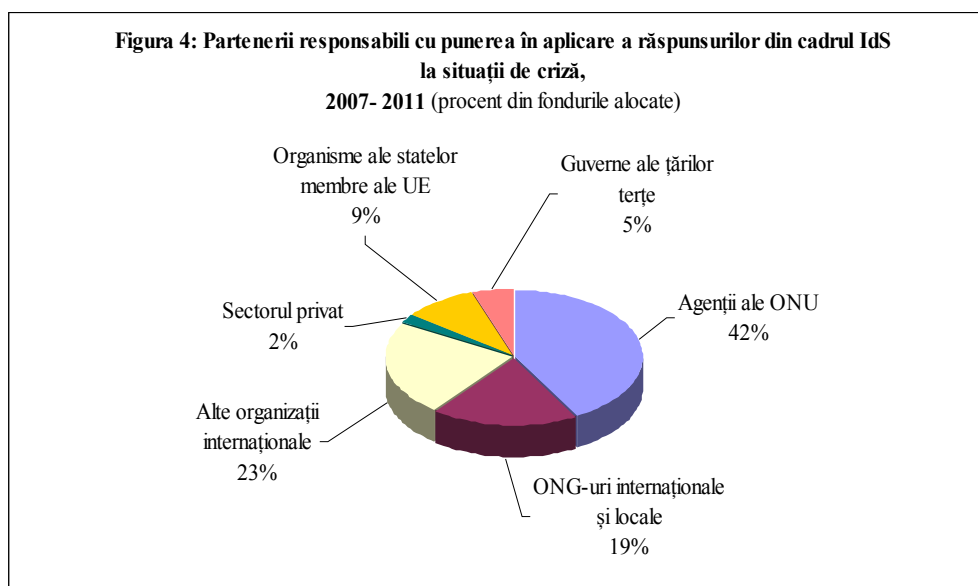

Figura 4 ilustrează diversitatea partenerilor IdS responsabili de punerea în aplicare a măsurilor de răspuns la situațiile de criză adoptate în temeiul articolului 3. Actorii nestatali au pus în aplicare 44% din bugetul IdS, iar organismele ONU - 42%. Rolul semnificativ al ONU se explică prin mediile volatile în care funcționează IdS, organismele ONU fiind adesea printre puținele entități cu o prezență puternică la nivel național care pot reacționa rapid, utilizând rețelele lor locale solide. Punerea în aplicare de către guvernele țărilor terțe a crescut în 2011 la 5% (față de 3% în anul precedent). Cu toate acestea, în ceea ce privește numărul de acțiuni, majoritatea proiectelor IdS sunt gestionate de ONG-uri internaționale și locale.

7. ASISTENȚĂ ÎN CONTEXTUL UNOR CONDIȚII DE COOPERARE STABILE (ARTICOLUL 4 DIN REGULAMENTUL PRIVIND IDS)

Comisia asigură pregătirea programării anuale și gestionarea asistenței prevăzute la articolul 4 în contextul unor condiții de cooperare stabile. Au fost adoptate programe de acțiune anuale pe 2011 în cadrul IdS, după cum urmează: articolul 4 alineatul (1) (Amenințări la adresa securității și alte amenințări la adresa legii și ordinii) – în septembrie 2011; articolul 4 alineatul (2) (Reducerea riscurilor privind substanțele chimice, biologice, radiologice și nucleare) – în octombrie 2011 și articolul 4 alineatul (3) (Construirea capacității pre- și postcriză) – în iunie 2011. În documentul de lucru II al serviciilor Comisiei care însoțește prezentul raport anual este prezentată o actualizare detaliată a punerii în aplicare a activităților din cadrul articolului 4 alineatele (1), (2) și (3).

7.1. Amenințări la adresa securității și a siguranței [articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul privind IdS]

Programele elaborate în contextul amenințărilor transregionale se concentrează pe consolidarea capacităților, în strânsă colaborare cu țările beneficiare. De regulă, capacitățile în materie de securitate sunt consolidate la nivel național, regional și, în cele din urmă, la nivel transregional. În cazul unei abordări individualizate, sunt identificate principalele țări dintr-o regiune și sunt consolidate capacitățile unităților locale de aplicare a legii și din domeniul securității prin instituirea sau consolidarea unor unități inter-agenții specializate. Se stabilesc apoi funcții de coordonare regională, utilizându-se structurile existente, ori de câte ori este posibil, pentru a favoriza cooperarea regională și transregională. Se promovează schimbul de informații prin sisteme de informare regionale. Sunt acoperite diferite domenii: combaterea traficului de persoane și a crimei organizate de-a lungul rutelor traficului de cocaină și heroină, traficul ilegal cu arme de foc și materiale explozive, consolidarea securității și a siguranței maritime de-a lungul rutelor maritime critice și consolidarea capacităților în regiunile afectate de terorism.

În 2011 au fost angajate 30 de milioane EUR pentru acțiuni în domeniile menționate anterior, valoarea plăților efectuate fiind de aproximativ 9,2 milioane EUR. Până la sfârșitul anului 2011 au fost recrutați prin FSE¹³ peste 100 de experți din organizații publice sau semipublice din statele membre ale UE, care și-au unit forțele pentru a-și pune la dispoziție cunoștințele de specialitate și expertiza, contribuind cu elemente tehnice la identificarea și la planificarea detaliată a acțiunilor din cadrul IdS. Acest lucru a inclus Programul de acțiune anual pe 2012 și facilitarea punerii în aplicare depline a acțiunilor stabilite în programele de acțiune anuale anterioare. Domeniile vizate includ:

- În 2011, au fost inaugurate primele două Grupuri operative comune de interceptare în aeroporturi, în Capul Verde și Senegal, pentru a sprijini **lupta împotriva criminalității organizate pe ruta cocainei** (40 de țări, 6 milioane EUR în 2011 din 19 milioane EUR). A avut loc un exercițiu de o săptămână, denumit COCAIR, în 22 de aeroporturi, care a dus la capturi considerabile de droguri;
- pentru a sprijini **lupta împotriva criminalității organizate pe ruta heroinei**, au continuat activitățile în acest sens în zece țări, inclusiv în Iran, Pakistan și Afganistan;
- programul **Rutele maritime critice**, în valoare de 14,5 milioane EUR (4,5 milioane EUR în 2011), vizează 17 țări de coastă din Oceanul Indian de Vest, Asia de Sud-Est și Golful Guineea. Acesta îmbunătățește capacitățile de schimb de informații și atribuțiile în materie de aplicare a legii ale statelor de coastă, astfel încât să contribuie la un trafic maritim mai sigur prin lupta împotriva pirateriei și a jafurilor armate comise pe mare;
- o serie de proiecte vizează **prevenirea și combaterea terorismului**, contribuind la eforturile globale de luptă împotriva terorismului, inclusiv la punerea în aplicare a strategiei ONU. a fost semnat un contract de 6,7 milioane EUR pentru combaterea terorismului în regiunea Sahel, în vederea îmbunătățirii capacităților de schimb de

¹³ Facilitatea de susținere a experților, care se bazează pe specialiști din organizații publice sau semipublice din UE. Începând din 2008, experți din aproximativ 60 de organizații din 17 state membre au efectuat peste 100 de misiuni.

informații, a anticipării actelor teroriste și pentru a răspunde la actele teroriste atât la nivel operațional, cât și judiciar. Colaborarea cu Pakistanul vizează îmbunătățirea sistemului de justiție penală din Punjab. În Asia de Sud-Est, IdS este implicat într-o inițiativă comună EU-UNODC de combatere a terorismului;

- **criminalitatea informatică** este o manifestare relativ nouă a amenințărilor mondiale și transregionale existente, care nu mai pot fi soluționate în mod eficient fără abordarea dimensiunii lor informatice (s-au alocat 3 milioane EUR pentru consolidarea capacităților autorităților de aplicare a legii și ale autorităților judiciare și civile și pentru promovarea aderării la așa-numita Convenție de la Budapesta și la punerea în aplicare a acesteia). Având în vedere că majoritatea sistemelor esențiale de operare a infrastructurii sunt conectate la rețea, potențialele efecte destabilizatoare ale unui atac cibernetic sau o avariere accidentală majoră a principalelor rețele de tehnologii ale informației și comunicațiilor ar putea fi devastatoare. Acesta este contextul în care va fi abordată **securitatea cibernetică** în cadrul Instrumentului de stabilitate (1,5 milioane EUR destinate cooperării transregionale, precum și punerii în aplicare a standardelor internaționale pentru creșterea gradului de conștientizare față de riscuri, analiza vulnerabilității, pregătirea pentru situații de urgență, gestionarea alertelor și a consecințelor acestora);
- **medicamentele falsificate** reprezintă o amenințare majoră la adresa sănătății și siguranței publice, deoarece, în general, ele conțin ingrediente care sunt de calitate inferioară sau în doze incorecte ori pur și simplu ineficiente – și, în unele cazuri, sunt chiar toxice. Cu toate că sfera amenințării este globală, țările în curs de dezvoltare sunt expuse cu precădere acestei amenințări (5 milioane EUR alocate pentru consolidarea cadrului juridic - în special prin Convenția MEDICRIME - precum și capacitățile de a detecta și analiza medicamente suspecte și, în cele din urmă, capacitatea investigațiilor poliției și a justiției penale de a dezmembra și demantela rețelele criminale globalizate);
- pentru a consolida capacitatea de prevenire, combatere și control al **comerțului ilicit cu arme de calibru mic și armament ușor (SALW)**, UE a continuat să sprijine coordonarea și aplicarea protocoalelor și convențiilor internaționale în Africa Subsahariană, America de Sud și Centrală (2011: 7,3 milioane EUR în 41 de țări) și
- în 2011, agenții ale statelor membre ale UE au continuat să ofere expertiză și să beneficieze de sinergii prin **Facilitatea de susținere a experților** pentru programarea și aplicarea pe termen lung a programelor și proiectelor (prioritatea 1 și 2) din cadrul IdS (2,5 milioane EUR în cadrul Planului anual de acțiune pe 2011); în acest context au avut loc peste 100 de misiuni începând cu anul 2008.

7.2. Reducerea riscurilor privind substanțele chimice, biologice, radiologice și nucleare (CBRN) [articolul 4 alineatul (2) din Regulamentul privind IdS]

În trecut, activitățile desfășurate în majoritatea domeniilor se concentrau asupra fostei Uniuni Sovietice. În 2010, s-au depus eforturi de extindere a ariei geografice vizate de activitățile programului. Aria geografică a fost extinsă la bazinul mediteranean, Orientul Mijlociu, Asia de Sud-Est, Asia Centrală, Caucazul de Sud și Africa. În prezent, sunt implicate 40 de țări noi pe lângă cele din fosta Uniune Sovietică.

Programul CBRN acoperă riscurile legate de probleme accidentale, naturale sau cauzate de intenții răuvoitoare în ceea ce privește substanțele CBRN și vizează îmbunătățirea culturii siguranței și a securității prin diseminarea celor mai bune practici și prin mărirea nivelului

general de sensibilizare la aspectele legate de securitate și siguranță. Înainte de 2010, unele domenii erau tratate separat¹⁴. După 2010, „centrele de excelență” CBRN create la nivel mondial de către UE în cadrul Instrumentului de stabilitate oferă progresiv o platformă integrată unică pentru acțiuni în toate domeniile monitorizării frontierelor/traficului ilicit, controlului exporturilor, siguranței biologice și securității biologice etc. Aceste centre de excelență urmăresc să consolideze politicile de reducere a riscurilor legate de substanțele CBRN prin dezvoltarea unor pachete de asistență specifice (19 acțiuni în cinci regiuni, 21,5 milioane EUR în 2011). Acestea vor constitui un instrument major pentru consolidarea capacităților și dezvoltarea unor politici regionale coerente și pentru consolidarea cooperării dintre capacitățile naționale și regionale în acest domeniu. În 2011, UE a înființat centre de excelență în Asia de Sud-Est (Filipine), Europa de Sud-Est/Caucazul de Sud/Ucraina (Georgia), Africa de Nord (Algeria), „fațada atlantică” (Maroc) și Orientul Mijlociu (Iordania). Primele cinci secretariate regionale ale centrelor de excelență locale au devenit operaționale la sfârșitul anului 2011. De asemenea, au fost stabilite contacte cu Asia Centrală, țările Consiliului de Cooperare al Golfului și Africa Subsahariană.

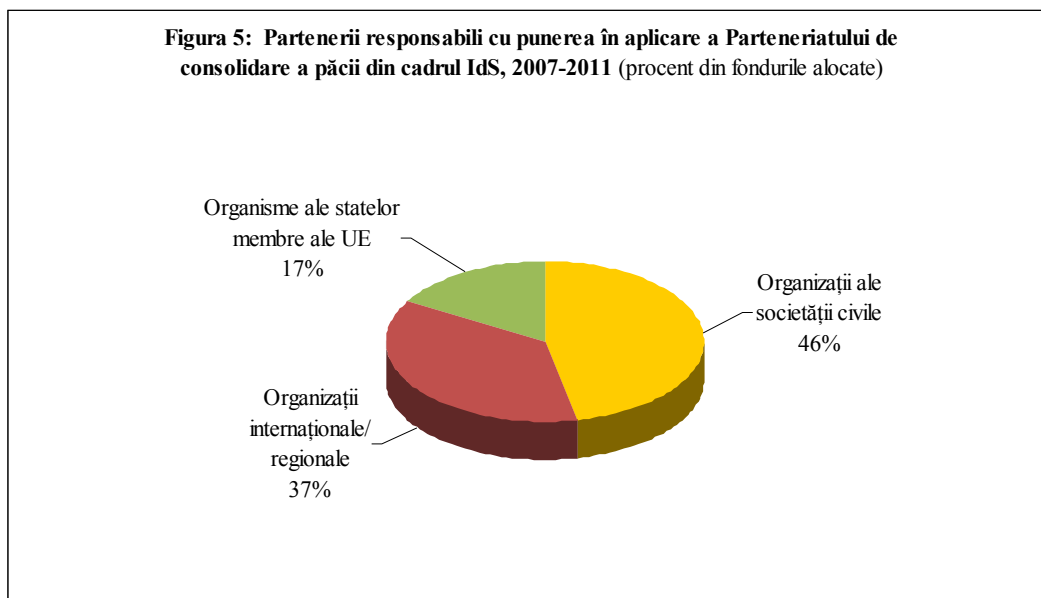
Alte domenii finanțate includ:

- activitățile de **asistență și de cooperare privind controlul exporturilor de bunuri cu dublă utilizare** care au avut drept rezultat o punere în aplicare cu succes a programului, în peste 28 de state din întreaga lume. Cooperarea cu sistemul EXBS (Controlul exporturilor și securitatea frontierelor din SUA) a fost consolidată;
- **consolidarea siguranței și protecției împotriva amenințărilor biologice**, pentru care au fost luate diverse măsuri de securizare a unor facilități din mai multe țări din Asia Centrală, Caucaz și Africa (3,5 milioane EUR în 2011). Împreună cu Centrul European de Prevenire și Control al Bolilor a fost demarat un program privind sănătatea umană, care vizează 17 țări terțe (3 milioane EUR la sfârșitul anului 2010);
- sprijinirea inițiativelor în materie de garanții nucleare multilaterale, în acest sens fiind semnat un contract cu AIEA pentru a contribui la Banca de uraniu cu îmbogățire redusă pentru utilizarea energiei nucleare (10 milioane EUR în 2011). Banca de uraniu cu îmbogățire redusă, care este deținută și administrată de AIEA, va furniza combustibil nuclear sigur țărilor care instituie programe nucleare civile, limitând astfel riscurile de proliferare asociate;
- **susținerea reconversiei profesionale și a angajării în domenii alternative a oamenilor de știință și a inginerilor cu activitate anterioară în domeniul armamentului**, originari din țările fostei Uniuni Sovietice, a continuat prin centrele STCU și ISTC specializate din Kiev și Moscova. În Irak, au continuat acțiunile de implicare a oamenilor de știință cu activitate anterioară în domeniul armamentului în activități ample de defaectare, demontare și decontaminare a instalațiilor nucleare; și
- **lupta împotriva traficului ilegal de substanțe CBRN și a practicilor financiare frauduloase** este în curs de desfășurare prin acțiuni întreprinse în Asia Centrală, în Asia de Sud-Est și Africa de Nord. A fost semnat un contract cu AIEA în scopul de a contribui la înființarea unui nou laborator de materiale nucleare care să fie utilizat de către Serviciile analitice privind garanții ale AIEA din Seibersdorf, Austria (5 milioane EUR în 2011).

¹⁴ De exemplu, controlul exporturilor de bunuri cu dublă utilizare, traficul ilicit, reorientarea oamenilor de știință cu activitate anterioară în domeniul armamentului și cultura siguranței și a securității.

7.3. Consolidarea capacităților pre- și postcriză [articolul 4 alineatul (3) din Regulamentul privind IdS]

Programul de acțiune anual pe 2011¹⁵ a inclus opt acțiuni grupate tematic, în temeiul **Parteneriatului de consolidare a păcii din cadrul IdS**, la care participă parteneri din organizațiile societății civile, organizațiile regionale și internaționale și din statele membre ale UE în vederea dezvoltării capacităților de răspuns pre- și postcriză (a se vedea figura 5).

De-a lungul anului, numeroase acțiuni în desfășurare au susținut eforturile SEAE cu privire la gestionarea crizelor și la răspunsurile în situații de criză și la prevenirea conflictelor, în special prioritățile Consiliului de gestionare a crizelor și ale nou înființatului Grup de prevenire a conflictelor. Acest sprijin a inclus punerea la dispoziție de către organizațiile societății civile a unor analize ale conflictelor, precum și informații și expertiză la nivel înalt, pe teren, privind alerta timpurie și prevenirea conflictelor, în conformitate cu Concluziile Consiliului din iunie 2011¹⁶. Următoarele exemple evidențiază unele dintre principalele domenii în care s-au obținut rezultate în 2011:

- ***dialogul cu societatea civilă la nivel național și consolidarea capacităților actorilor nestatali de la nivel de țară:*** în cadrul Rețelei de dialog cu societatea civilă¹⁷, un forum pentru dialogul dintre UE și actorii nestatali privind aspectele legate de consolidarea păcii, au avut loc treisprezece reuniuni cu privire la subiecte tematice (de exemplu, prevenirea conflictelor și alerta timpurie, reforma sectorului securității și femeile, pacea și securitatea) și teme specifice țărilor sau specifice conflictelor [de exemplu, reuniuni privind regiunea MENA¹⁸, Côte d'Ivoire, Armata de rezistență a Domnului (*Lord's Resistance Army*)], cu scopul de a furniza informații pentru procesele UE de elaborare a politicilor;

¹⁵ Programul de acțiune anual pe 2011 a fost adoptat de Comisia Europeană la data de 31 iunie 2011 (http://www.eeas.europa.eu/ifs/docs/c_2011_4451_en.pdf).

¹⁶ Concluziile Consiliului privind prevenirea conflictelor, AI 3101-lea Consiliu Afaceri Externe, Luxemburg, 20 iunie 2011.

¹⁷ Rețeaua de dialog cu societatea civilă este gestionată de Biroul european de legătură pentru consolidarea păcii (EPLO).

¹⁸ Orientul Mijlociu și Africa de Nord.

- în vederea consolidării **capacității la nivel local**, în șase țări se află în desfășurare douăsprezece proiecte provenite de la societatea civilă în domeniul medierii și al dialogului, al securității oamenilor și al rolului femeilor. O nouă acțiune referitoare la alerta timpurie s-a concentrat asupra construirii unei înțelegeri comune privind factorii de risc care ar putea transforma situațiile fragile în conflict și măsurile care ar putea fi luate pentru prevenirea lor;
- **Mediere și dialog:** UE a sprijinit Echipa de experți în mediere gata de intervenție din cadrul Unității de sprijin pentru mediere (USM) a Departamentului ONU pentru afaceri politice, pentru a oferi rapid expertiză în materie de mediere Organizației Națiunilor Unite, statelor membre ale UE și altor organizații internaționale, regionale și subregionale. Doi experți din cadrul USM au efectuat șaisprezece misiuni individuale în opt țări¹⁹. O altă acțiune întreprinsă în cadrul Instrumentului de stabilitate desfășurată în Kenya a vizat abordarea cauzelor profunde ale actelor de violență post-electorale din 2007²⁰ și a contribuit la consolidarea capacităților actorilor nestatali de atenuare a conflictelor dintre comunități;
- **resurse naturale și evaluarea necesităților în urma conflictelor și dezastrelor:** experți în materie de resurse naturale și conflicte din cadrul Unității de sprijin pentru mediere a ONU au cooperat pentru a elabora studii ample privind bazinul hidrografic al Nilului și conflictele terestre care implică populații autohtone din Chile și Panama, și, de asemenea, au furnizat asistență pentru activitățile pregătitoare pentru dialogurile naționale din regiunea MENA. În cadrul parteneriatului UE-ONU pentru prevenirea conflictelor și gestionarea durabilă a terenurilor și resurselor naturale, au fost întocmite note cu caracter orientativ privind terenurile, industriile extractive, penuria de resurse naturale și dezvoltarea capacităților. Pe baza parteneriatului dintre UE, ONU și Banca Mondială privind evaluarea necesităților în urma conflictelor și dezastrelor, UNDOCO²¹ a elaborat instrumente online pentru evaluarea misiunilor de experți. De asemenea, programul a făcut posibilă elaborarea de programe de formare și informare comune, 170 de membri ai personalului din organizații partenere și alte organizații multilaterale beneficiind de formare de bază, iar 73 de experți urmând programul de dobândire de cunoștințe aprofundate;
- **consolidarea păcii și drepturile omului, cu accent special pe tineret și femei:** a fost desfășurată o gamă completă de activități în 3 regiuni din Bosnia și Herțegovina, în cadrul proiectului „Tineret pentru pace”²², care includ asigurarea unui rol important pentru organizațiile de tineret și zile de formare profesională privind consolidarea păcii și dezvoltarea comunității;
- **în Republica Democratică Congo (RDC)**, femeile care militează pentru drepturile femeilor au fost sprijinite să se implice în anchetele privind cazurile de viol în masă din Fizi săvârșite de armată (FARDC), care au dus la condamnarea pentru viol a

¹⁹ Inclusiv Iordania (sprijinirea UNAMI); Kazahstan (sprijinirea UNRCCA în ceea ce privește regiunea bazinului Mării Aral); Kenya (activitate desfășurată în Nairobi cu privire la aspecte legate de Somalia); Kârgâzstan (sprijinirea guvernului din Kârgâzstan în elaborarea unui program de prevenire a conflictelor naționale) și Qatar (sprijinirea negocierilor de pace privind Darfur).

²⁰ Acțiunea *Strengthening non-state actors capacities to prevent and resolve conflicts in areas affected by post election violence in Kenya* (Consolidarea capacităților actorilor nestatali de prevenire și soluționare a conflictelor în zonele afectate de violențele post-electorale din Kenya) a fost gestionată de Fundația Konrad Adenauer Stiftung e.V.

²¹ Biroul ONU de coordonare a operațiunilor de dezvoltare (DOCO).

²² Această acțiune a fost gestionată de Care International.

primului comandant al FARDC de către o instanță mobilă specializată în aspecte legate de gen. Condamnări similare au fost pronunțate lângă Kalehe și Maniema. Campaniile de sensibilizare cu privire la Rezoluția 1325 a Consiliului de Securitate al ONU s-au adresat unui număr de peste 1 000 de femei, prin sesiuni de informare a publicului care au dus la o creștere a participării și influenței politice a femeilor în zonele respective²³;

- **cooperarea cu organizațiile regionale:** a fost înființat un centru operațional de răspuns la situații de criză în cadrul Secretariatului General al Ligii Statelor Arabe (*Secretariat General of the League of Arab States - SGLAS*) și este pus în aplicare un program de formare intensiv în beneficiul funcționarilor din cadrul SGLAS care au responsabilități legate de alerta timpurie, analiza crizelor și gestionarea răspunsurilor la situații de criză. Acest proiect a contribuit la facilitarea și consolidarea interacțiunii periodice între SEAE și SGLAS cu privire la diverse crize și alte chestiuni de pe agenda comună a UE și a Ligii Statelor Arabe;
- **dialogul internațional privind consolidarea păcii și a statului:** UE a sprijinit dialogul condus de OCDE²⁴ începând din 2009, în special în 2011, activitatea Secretariatului și a celor patru grupuri de lucru privind dialogul, precum și organizarea de reuniuni internaționale. La reuniunea de la Monrovia din iunie 2011 s-a convenit asupra produselor finale ale cunoașterii și s-a discutat cu privire la un proiect de plan de acțiune internațional prezentat în decembrie 2011 în cadrul celui de al patrulea Forum la nivel înalt privind eficiența ajutorului, organizat la Busan;
- un proiect între agenții în Nepal, Uganda și RDC s-a concentrat asupra proiectării, **monitorizării și evaluării măsurilor de consolidare a păcii**. Proiectul a reunit 21 de organizații, printre care ONG-uri internaționale, societatea civilă locală și agenții guvernamentale pentru a face schimb de cele mai bune practici și
- **cooperarea cu statele membre ale UE:** „Noua inițiativă a Europei în materie de formare pentru gestionarea crizelor civile” (ENTRi), un program pe doi ani cofinanțat din IdS, vizează consolidarea capacităților personalului detașat în cadrul misiunilor internaționale de gestionare a crizelor civile și care lucrează în cadrul unor astfel de misiuni, promovând totodată interoperabilitatea și armonizarea abordărilor partenerilor în domeniul formării. În primul an, consorțiul ENTRi, format din 13 furnizori de formare din statele membre ale UE, a organizat 17 cursuri (atât prealabile misiunilor, cât și de specializare), la care au participat 340 de experți de 49 de naționalități.

8. CONCLUZIE

Măsurile IdS puse în aplicare în 2011, care completează alte acțiuni ale UE întreprinse prin intermediul instrumentelor de dezvoltare regională și tematice al asistenței umanitare și al misiunilor PSAC, au sprijinit în mod semnificativ eforturile UE de a contribui la prevenirea conflictelor, menținerea păcii și oferirea de răspunsuri la situații de criză și consolidarea securității internaționale, în conformitate cu articolul 21 din Tratatul privind Uniunea Europeană. În cel de al cincilea an de funcționare și cu un buget care a crescut de peste două ori, de la 139 de milioane EUR în 2007 la **282 de milioane EUR în 2011**, Instrumentul de

²³ „Participarea politică a femeilor din Afganistan, Republica Democratică Congo și Liberia la politica în domeniul păcii și al securității”.

²⁴ Rețeaua internațională privind conflictele și fragilitatea (INCAF) din cadrul OCDE.

stabilitate și-a demonstrat soliditatea și capacitatea de a contribui la furnizarea unor răspunsuri rapide și dinamice din partea UE la o gamă largă de provocări la nivel mondial. În 2011, aceste provocări le-au inclus pe cele asociate impactului Primăverii arabe în regiunea Orientului Mijlociu și Africii de Nord, precum și situația tot mai complexă din regiunea Cornului Africii.

Maturitatea Instrumentului de stabilitate a fost reflectată în concluziile raportului global de evaluare a Instrumentului de stabilitate, care a fost elaborat de un serviciu de consultanță independent și publicat în iulie 2011. Raportul vizează întreaga perioadă, încă de la crearea instrumentului, și rezumă situația astfel: **„IdS a contribuit semnificativ la îmbunătățirea globală a relevanței, eficacității și eficienței răspunsului și acțiunilor de pregătire ale UE pentru situații de criză”**. *Raportul a concluzionat că „IdS aduce o contribuție semnificativă la coerența arhitecturii păcii, securității și dezvoltării UE, precum și la pacea și stabilitatea mondială. Un element esențial al contribuțiilor sale este capacitatea demonstrată a IdS de a oferi răspunsuri rapide, în timp util și catalitice în situații de criză.”*²⁵

²⁵ Consultanță în materie de conflicte și securitate internațională: *Evaluation of the Crisis Response and Preparedness Components of the European Union’s Instrument for Stability* (Evaluarea componentelor „Răspuns în situații de criză” și „Pregătire pentru situații de criză” ale Instrumentului de stabilitate al Uniunii Europene), iulie 2011.